

Kreslil Rostislav Pospíšil

PhDr. Emil Kordiovský, knihu recenzoval doc. Ing. Antonín Buček, CSc.

Tato faktografická publikace po mnoha letech navazuje na knihu „Zelená perla“ (1982) z pera bývalého ředitele Lesního závodu Břeclav Ing. Bohumila Lošťáka. Zatímco Zelená perla působivými fotografiemi a vyprávěním obrací pozornost milovníka přírody k břelavským luhům, které se v rámci právě probíhajících komplexních vodohospodářských úprav (regulací řek Moravy a Dyje a likvidací luhu pod Pálavou) ocitly v kritickém ohrožení, nová kniha o lužním lese ho nezaujatě popisuje. A tak až nyní milovník přírody, který se po přečtení Zelené perly specializoval jako milovník luhů, může z jednoho pramene načerpat informace o předmětu svého obdivu. Romantický pohled na luhy tak může konečně ustoupit pohledu realistickému. Ostatně břelavský lužní les ve své divoké kráse popisované v Zelené perle definitivně zanikl poslední jarní (životodárnou) povodní na Dyji (1971) a na Moravě (únor 1977). Je diskutabilní, zda lze les po vyloučení záplav, které mu přinášely vodu, živiny, substrát (plaveniny) i energii, ještě nazývat „lužním“ (přesněji by asi bylo označení „nivní les“ – les v nivě řeky podmíněný periodicky zvýšenou hladinou podzemní vody hydraulicky spojenou s řekou). Skeptický pohled na lužní lesy v Dyjsko-moravské nivě je v Zelené perle podtržen závěrečnými řádky: „...přirozené rozlivy jiho-moravských řek spoluvytvořily fantastickou přírodu. Vodohospodářské úpravy dolního povodí divokým záplavám zabrání, s jejich vymizením postupně však vymizí i divoká příroda. Bude jí nesmírná škoda. Příští generace ji již v této podobě neuvidí. Buldozery staré řeky pohřbívají, ale bagry neúnavně hloubí řečiště nová. Staré řeky nás trápily, a přesto se s nimi loučíme neradi. Rozloučit se však musíme. Tak sbohem, staré řeky!“

Milovník luhů nemůže v nové publikaci o lužním lese očekávat kritický pohled na vodohospodářské úpravy, jestliže ji sponzorovali vodohospodáři a naftaři (ti je hodnotí jen pozitivně), lesníci se coby slabší partneři přizpůsobovali situaci, ačkoli by raději volili přírodě bližší způsoby úpravy vodního režimu. Bohužel se prosadila velkorysá koncepce v duchu hesla: „když nemůžeme poručit větru ani dešti, poručíme alespoň vodě“.

V nové knize o břelavském lužním lese lze ovšem objevit i naději na jeho záchranu. Především lesníci ještě nerezignovali na „lužnost“ lesů a ihned po ukončení vodohospodářských úprav zahájili práce na umělého povodňování. Jejich hospodářský zájem ovšem pochopitelně končí u zajištění dobrého zdravotního stavu lesů, popř. u dosažení maximálního přírůstu

porostů. Další zájem na revitalizaci lužního ekosystému by měli mít ochránci přírody ve spolupráci s přírodovědci. V této souvislosti milovník luhů může postrádat v nové publikaci více informací o výzkumu lužního ekosystému na výzkumné stanici u Lednice (zejména o transpiraci lesa před regulací řeky Dyje a po ní). Je zřejmé, že kniha „Lužní les v Dyjsko-moravské nivě“ bude pro milovníky luhů po emocionálně laděné Zelené perle novou (tentokrát faktografickou) biblí o břelavském lužním lese. Tato 2 kg vážící kniha byla při svém předvánočním křtu prodávána za 240 Kč, ačkoli by vzhledem ke kvalitě tisku, vazby a obsahu snesla cenu i dvojnásobnou. Alespoň v tomto bodě může chudý milovník břelavských luhů poděkovat naftařům...

Jiří Wenzl

Miloslav Nevrlý: Zašlá chuť morušek
Vestř, Liberec 2003. 80 stran, 240 Kč

Nevrlého básně v próze jsou spolehlivým balzámem na duši. I proto se každá kniha Miloslava Nevrlého v mé knihovničce dostává na čestné místo. Tedy tam, kde je vždy po ruce, aby mohla přinést něco krásného do obyčejného dne, ať už venku prší, nebo se slunko neschovává za mraky. Nejinak tomu je se zatím posledním knižním titulem M. Nevrlého – Zašlá chuť morušek. Ten vyšel v roce 2003 k autorově životnímu jubileu.

Podobně jako u předešlých autorových knížek se s tuláckou duší pana Nevrlého vydáváme na cestu časem – tentokrát do poválečných Krkonoš. Ze střípků vzpomínek na místa, lidi, vůně, rostliny i zvířecí obyvatele našich nejvyšších hor se skládá okouzující mozaika, která čtenáři dává nahlédnout na místa dávno zaniklá, či pozměněná člověkem (tedy převážně turisty). Čtenář by mohl jen nostalgicky povzdechnout nad pomíjivostí krás, které již nespátrá. Nepochybují ovšem, že úplně stejně nad zašlostí starých časů smutnil před půlstoletím i pan Nevrlý. Jeho vzpomínky (krásně živé a prodchnuté okouzlením přírodou v její celistvosti i detailech) skrývají důležité poučení – krása je v oku pozorovatele. Bude-li se dnešní návštěvník Krkonoš (či jakéhokoli jiného území či lokality) dívat pozorně a objevitelsky na stará zašlá místa, objeví tam vždy něco krásného. A mohl-li soudit podle svých pocitů nad stránkami Zašlé chuti morušek, vzpomínky na takové chvíle jsou tím nejcenějším, co si můžeme do dalšího života odnést.

Tomáš Grim

Alena Doležalová

Vyzliekam sa

Tak nežne ako viem

Slová šuštia

Potichučky padajú

na

nahý

papier

Snad ani není smrti, jíž by denně neumíral básník. Bezustání odevšad zasahovaný šípy zvící špendlíku. Okolnostmi. Lidmi. Sám sebou. Ve slovenském Martině žijící básnička Alena Doležalová, rodačka z Handlové u Prievidze (26. 8. 1959) o tom ví své. Už sídlíště, kde donedávna se svými dvěma dětmi žila, se jmenuje příznačně: Ladoveň... Ale na druhou stranu: málokterý básník má štěstí, aby se hned jeho debut stal ještě navíc světoznámým výtvarem dílem. Společnou prací básničky, typografa Petra Ďuríka a malíře Petra Šabo se roku 1999 zrodila skvostná bibliofilie Milujem túlavých psov, privátne editovaná v Martině. Náklad? 22, slovy dvacet dva exemplářů. Na víc prostě nebylo. Vzdor tomu, že knížka byla oceněna v soutěži Najkrajšia kniha na Slovensku, se jejího vydání podnes nechopil žádný nakladatelský dům... Po čtyřech dlouhých letech – A. D. věru není z těch autorů, kteří obdařují veřejnost nejméně jednou za rok novou knížkou a pořádají si pak výbory ve třiceti – Aleně Doležalové vyšla péčí Vydavatelství Matice slovenské v Martině v pořadí druhá básnická sbírka – Nočné správy o počasí. Tentokrát v typografické úpravě a s ilustracemi Igora Štrbika. Říká se, že psavec se stává básníkem počínaje druhou sbírkou. Kratičká a přesná básnická sdělení, skutečné zprávy z noci, připomínají úločky žuly. Tak jsou pevně a koncentrované. Na jejich pravdivost lze spoléhat. A. D. v žádném případě není básničkou sekundární inspirace. Za každé slovo ručí vlastním životem, osudem. Každý její verš pálí tak, že nejde udržet jen tak v dlaních. Musí projít (a také prochází) našim srdcem jako čisté a upřímné lyrické vyznání.

(tma)